

Aanvulling op onze zienswijze en bezwaar tegen de kenmerken GGO IM-MV 16-003, GGO IM-MV 16-004, GGO IM-MV 16-005, GGO IM-MV 16-006 en GGO IM-MV 16-007. [Archief, links werken mogelijk niet meer.](#)

Staatssecretaris van IenM, Mevr. S.A.M. Dijkema

T.a.v. RIVM/VSP/Bureau GGO

Postbus 1

3720 BA Bilthoven

Lelystad, 20 november 2016.

Aanvulling op onze zienswijze en bezwaar tegen de kenmerken GGO IM-MV 16-003, GGO IM-MV 16-004, GGO IM-MV 16-005, GGO IM-MV 16-006 en GGO IM-MV 16-007.

Geachte mevrouw Dijkema,

Aanvulling zienswijze en open brief

Wij maken via deze aanvulling op onze zienswijze en open brief van 31 oktober jl. nog enkele opmerkingen betreffende de ontwerpbesluit van de vergunningaanvraag van het Universitair Medisch Centrum Utrecht, te Utrecht, het Academisch Medisch Centrum, te Amsterdam, het Erasmus Medisch Centrum, te Rotterdam, het Prinses Máxima Centrum, te Utrecht en het Universitair Medisch Centrum Groningen, te Groningen, omdat wij het volgende lezen:

Patiënten die behandeld zijn worden geïnstrueerd om zowel tijdens als na afloop van hun behandeling af te zien van het doneren van bloed, organen, weefsels en cellen voor transplantatie zodat introductie van de getransduceerde T-cellen in het milieu voorkomen wordt (A5.6, aanvullende informatie 14-07-2016) Milieurisicoanalyse.

Barrièremiddelen

Wij vragen ons af, of er tevens geen gebruik moet worden gemaakt van barrièremiddelen door de patiënten en hun partners ten tijde van en na afloop van de behandeling(en). Er blijft altijd een risico van besmetting bestaan. Dit is spelen met levens en met die van toekomstige generaties. En tevens onzeker hoe dit invloed kan hebben op het milieu in haar geheel. Men weet het gewoon niet en kan het niet voorspellen!

"No known or predicted"

Want we lezen in: *Application form Part A - Genetically modified viruses*

*4. There is **no known or predicted** potential immediate and/or delayed environmental impact of the*

direct and indirect interactions between the GMO and non-target organisms.

*5. There are **no known or predicted** possible immediate and/or delayed effects on human health resulting from potential direct and indirect interactions of the GMO and persons working with, coming into contact with or in the vicinity of the GMO release(s).*

Aanvulling op onze zienswijze en bezwaar tegen de kenmerken GGO IM-MV 16-003, GGO IM-MV 16-004, GGO IM-MV 16-005, GGO IM-MV 16-006 en GGO IM-MV 16-007. [Archief, links werken mogelijk niet meer.](#)

"No known or predicted" vinden wij grote onzekerheden in zich dragen.

Het gaat bij genetische manipulatie nooit om het inbrengen van één gen, maar het gaat altijd om een trits van genen (Promotor van het merkergeen, het merkergeen zelf en de Terminator van dit gen; en Promotor van het gen met de gewenste eigenschap, het gen met de gewenste eigenschap en de Terminator daarvan). Deze genen kunnen alleen maar overgebracht worden met behulp van een plasmide, welke nog talloze andere genen bevat. Resultaat is onvoorspelbaar.

De aanwezigheid van antibioticum-resistentie-genen is ongewenst. Daar moet van worden afgezien.

We lezen in de Milieurisicobeoordeling behorend bij aanvraag GGO IM-MV 16-003 blz.7:

*16. pLGPS is een vector gebaseerd op de pBR322-afgeleide vector pML. pLGPS bevat de MoMLV 5'LTR, gag en pol eiwitten en een simian virus 40 (SV40) polyadenylering signaal, een bacteriële origin of replication, een **ampicilline resistentiegen en het tetracycline resistentiegen** .*

Er bestaat sinds 2000, een door velen gehuldigde opvatting, dat de aanwezigheid van antibioticum-resistentie-genen ongewenst is - al dan niet tot expressie komend. Ook in de COGEM is dit standpunt vertegenwoordigd.

*2.12. Toevoegingsmiddelen die genetisch gemodificeerd zijn of met een GGO zijn geproduceerd, moeten in eerste instantie aan de verordening inzake genetisch gemodificeerde levensmiddelen en diervoeders voldoen en volgens die verordening worden geëvalueerd; pas dan kan de vergunningsprocedure van de hiervoor gestelde verordening worden gestart. **Indien GGO's genen bevatten die resistent zijn tegen in humane of veterinaire geneeskunde gebruikte antibiotica, mogen deze GGO's niet in het milieu worden geïntroduceerd. Dit standpunt is in een eerder EESC-advies als volgt geformuleerd: "Uit milieu- en gezondheidsoverwegingen is het EESC daarom van mening dat bij de doelbewuste introductie van genetisch gemodificeerde organismen in het milieu hoe dan ook moet worden afgezien van het gebruik van antibioticumresistente marker genen"(2). Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het "Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende toevoegingsmiddelen voor diervoeding" (COM(2002) 153def. - 2002/0073(COD))***

Zie tevens bijlage 2.

En dan nog dit:

"Gentechdebat op scherp"

Opmerkingen n.a.v. het boek "Gentechdebat op scherp" van de COGEM uit 2015:

Blz. 325 en 329 auteur van de geciteerde stukken: Lotte Asveld.

We lezen:

Aanvulling op onze zienswijze en bezwaar tegen de kenmerken GGO IM-MV 16-003, GGO IM-MV 16-004, GGO IM-MV 16-005, GGO IM-MV 16-006 en GGO IM-MV 16-007. [Archief, links werken mogelijk niet meer.](#)

Uitgangspunt 4: Betrek de burger

De COGEM is een expertcommissie en betreft burgers niet bij haar advisering. Wel worden geïnteresseerden via de website op de hoogte gehouden van de publicaties. Ook bij de signalerende taak worden burgers niet expliciet betrokken. Het informeren van publiek of het organiseren van debat is geen taak van de COGEM. Het inzichtelijk maken van de verschillende perspectieven, belangen, emoties, risicopercepties en ethische overwegingen die een rol spelen in de discussie over ggo's kan de overheid helpen bij het betrekken van de burger. In de signaleringen worden zoveel mogelijk verschillende perspectieven op een bepaald onderwerp belicht om de besluitvorming van politiek en beleid te faciliteren.

En:

- Er zijn op papier mogelijkheden voor het betrekken van de burger bij het besluitvormingsproces over vergunningen, maar deze mogelijkheden zijn in de praktijk beperkt door de eisen waaraan zienswijzen of bezwaarschriften moeten voldoen om in behandeling te worden genomen (afbakening term belanghebbende, alleen milieurisico-overwegingen valide).
- Er zijn mogelijkheden voor bezwaren en zienswijzen bij sommige vergunningen, maar niet voor bredere betrokkenheid of een gesprek. Het bieden van mogelijkheden voor inspraak of bezwaar terwijl hier in de praktijk weinig mee gedaan wordt (c.q. kan worden), kan leiden tot ontevredenheid bij betrokkenen.

Ontevredenheid bij betrokkenen.

Dat klopt helemaal, wij worden niet gehoord en zijn ook ontevreden na het indienen van meer dan 80 zienswijzen, beroepschriften etc. te hebben verstuurd naar de diverse ministeries en een aantal keren naar de Raad van State. En dat al bijna gedurende 20 jaar. Wat is er mee gedaan? Na het afschaffen van de Actio Popularis, ZEER WEINIG!
<http://www.gentechvrij.nl/bezwaren.html>

We worden telkens met een kluitje in het riet gestuurd bv. door onze argumenten als niet relevant te bestempelen. En door argumenten die wij aandragen niet te willen begrijpen.

Voorbeelden (willekeurig volgorde):

Aanvulling op onze zienswijze en bezwaar tegen de kenmerken GGO IM-MV 16-003, GGO IM-MV 16-004, GGO IM-MV 16-005, GGO IM-MV 16-006 en GGO IM-MV 16-007. [Archief, links werken mogelijk niet meer.](#)

- Bij een hoorzitting in 2014, op het ministerie van IenM (over een gentech vaccin bij zeer jonge veulens, IM 09-004/03) zouden stichtingen, die mij hadden gemachtigd voor hen op te treden, en De Gentechvrije Burgers als belanghebbend worden aangemerkt.

Dit werd ons door de voorzitter medegedeeld, er waren hierbij meerdere mensen aanwezig, die dit kunnen bevestigen, maar in de uiteindelijke beslissing op bezwaar stond, dat alleen Stichting Ekopark belanghebbende was.

De proef zou weer in Stevensbeek gehouden worden, maar die plaats stond weer niet in de advertentie.

Burgers uit het land, die bezwaar hadden gemaakt, kregen te lezen dat "[..de gentech bacterie \(...\) in het oppervlaktewater terecht kan komen en zich op die wijze mogelijk op grotere afstand van Sint Anthonis kan verspreiden \(...\)](#)", een opmerking van de Raad van State (in 2012) bij een eerdere zaak, die De Gentechvrije Burgers en Stichting VoMiGEN in 2011 hadden aangespannen. <http://www.gentechvrij.nl/plaatjesgen/veulenprikbeslisopbezwmbosthealstad.pdf>

De burgers uit Sint Anthonis kregen deze tekst niet, opmerkelijk, want zij wonen wel naast een rivier, die langs het proefproject stroomt! Nee, [zij konden lezen](#) in een aangepaste beslissing op bezwaar, dat zij geen directe omwonenden zijn!
<http://www.gentechvrij.nl/plaatjesgen/veulenprikbeslissopbezwstanthonis.pdf>

De proef is tenslotte gestopt, omdat er teleurstellende resultaten zijn volgens Intervet zelf. Ook in Duitsland was men niet blij met de proef en werd er massaal geprotesteerd.
<http://www.gentechvrij.nl/veulenprik.html>

- Tijdens een andere hoorzitting (markttoelating gentech koolzaad, 565 handtekeningen, <http://www.gentechvrij.nl/bezwaarkoolzaadgt73.html>) zei de voorzitter Mr. Span, dat we onze bezwaren maar moesten aankaarten bij de EU. Doch Europarlementariërs zeiden weer, dat we de bezwaren maar aan moesten kaarten bij de 2 de Kamer. Toen we een 2 de Kamerlid hierover spraken, zei hij, dat we maar vooral door moesten gaan met zienswijzen en beroepschriften schrijven. Hetzelfde advies kregen we eerder van een lid van de COGEM.

- Brieven werden teruggestuurd en een Beschikking (gentechappelbomen IM-L 15-001) werd naar een verkeerd adres verzonden, terwijl Beschikkingen vroeger wel aan het goede adres werden gestuurd. <http://www.gentechvrij.nl/ap.html>

4. Het postbusnummer van het ministerie van IenM was verkeerd vermeld in een advertentie. Daardoor kwam een aangetekende brief weer terug en konden we weer opnieuw portokosten gaan betalen. <http://www.gentechvrij.nl/a15pers.html>

- Stichting VoMiGEN, die eerder een zaak bij de Raad van State had gewonnen, bleek plotseling niet meer als belanghebbend te worden aangemerkt.
<http://www.gentechvrij.nl/veulenrvs2010.html>

Aanvulling op onze zienswijze en bezwaar tegen de kenmerken GGO IM-MV 16-003, GGO IM-MV 16-004, GGO IM-MV 16-005, GGO IM-MV 16-006 en GGO IM-MV 16-007. [Archief, links werken mogelijk niet meer.](#)

6. Vijftienhonderdzeventachtig digitale handtekeningen werden niet geaccepteerd bij een zienswijze betreffende IM10-004.

<http://www.gentechvrij.nl/plaatjesgen/kalfbezwaarmbosinternetzn.pdf>

- Vanaf het begin van de invoering van de gentech gewassen werden wij bestempeld als emotionele burgers, die niet voor rede vatbaar zijn. Terwijl alerte burgers, nl. wijlen mevrouw L. Eijsten en wijlen de heer J. van der Meulen vanaf het begin vele valabele rapporten die *peer reviewed* zijn, konden laten zien. Fragment uit één van hun bezwaren : *Wij maken bezwaar tegen deze gang van zaken om op oude adviezen blind te varen. Het lijkt ons een kleine moeite om dit transparanter te maken, om ons bezwaar de wereld uit te helpen, door ALSNOG DE COGEM OM UPDATE VAN ADVIEZEN TE VRAGEN.* <http://www.gentechvrij.nl/rvs9907.htm> | Deze burgers zorgden er voor dat twee gentech aardappelen, *Apriori en Apropos*, (Hettema, AVEBE) niet op de EU markt kwamen en dat er tijdlang een moratorium kwam op Nederlandse proefvelden door hun expertise. Zie <http://www.gentechvrij.nl/rvs0001.html> <http://www.gentechvrij.nl/rvs9912.html> of bijlage 2. Lees daar ook hun waarschuwing tegen het gebruik van antibiotica resistentie genen.

8. Tijdens een seminar in Den Haag in 2009 over moderne biotechnologie, geïnitieerd door minister Gerda Verburg, werd een bezorgde boerendochter en Gentechvrije Burgeres op zeer onbehoorlijke wijze de mantel uitgeveegd door de dagvoorzitter, Felix Rottenberg, omdat dat zij en public de volgende vraag dorst te stellen: " *Ik dacht dat tegenstanders ook een stem zouden krijgen, waarom zijn we eigenlijk uitgenodigd?*"(NRC, 10-06-2009.)

9. **27-06-15** Het Ministerie van lenM kan toveren : *In de advertentietekst is in eerste instantie een verkeerde rechtspersoon genoemd.*

Plotseling een andere naam van een aanvrager op een [veranderde ontwerpbeschikking](#) van GGO IM-MV 15-001. Zie

<http://www.gentechvrij.nl/plaatjesgen/bzrdamnwOntwerpbeschikking.pdf> , de

advertentietekst met [de oorspronkelijke tekst](#) :

<http://www.gentechvrij.nl/plaatjesgen/bzookrdamKennisgevingtekst.pdf> is uit de online database verdwenen. Er is ook geen nieuwe advertentietekst te lezen. Oorspronkelijke ontwerpbeschikking, waar wij op reageerden, zie

<http://www.gentechvrij.nl/plaatjesgen/bzrdamOntwerpbeschikking.pdf> (meer info:

<http://www.gentechvrij.nl/beenpers.html>)

Tot slot:

10. De door velen betreunde minister van Staat mevrouw Els Borst maakte dr. Arpad Puztai tijdens het Overleg Biotechnologie (notaoverleg van de tijdelijke commissie Biotechnologie, 2002) belachelijk door het te hebben over "Ach dat sneeuwkllokje". (Wij waren daarbij aanwezig, de stenograaf heeft deze opmerking echter genegeerd). Puztai is volledig gerehabiliteerd. <https://www.youtube.com/watch?v=Onw72ShqbP4> en <https://www.youtube.com/watch?v=a6OxbpLwEjQ>

Aanvulling op onze zienswijze en bezwaar tegen de kenmerken GGO IM-MV 16-003, GGO IM-MV 16-004, GGO IM-MV 16-005, GGO IM-MV 16-006 en GGO IM-MV 16-007. [Archief, links werken mogelijk niet meer.](#)

11. We kregen geen verslag van een hoorzitting in 2015 over een markttoelating van een gentech trosanjer met veranderde bloemkleur. Gelukkig was er pers aanwezig en stond de hoorzitting een paar dagen later in de Volkskrant. <http://www.gentechvrij.nl/a152.html>

12. Tijdens het publieksdebat "Eten en Genen" in 2002, mochten wij (wij hadden een stand namens de Natuurwetpartij) niet samen aan tafel zitten met deelnemers, die a-select uitgekozen waren om zich uiteindelijk uit te spreken over wel of geen gentech in Nederland en van toeten noch blazen wisten. We kregen allemaal een kaartje met een andere kleur opgespeld om onderscheid te kunnen maken. De manifestatie kwam uit de koker van het reclamebureau Schuttelaar en Partners . <http://www.stichtingekopark.nl/http://edepot.wur.nl/118085>

Daarom is het dringend noodzakelijk de Actio Popularis weer in te voeren, en voorts tevens verschillende perspectieven en belangen inzichtelijk te maken, alsmede risicopercepties en ethische overwegingen die een rol spelen bij de discussie over ggo's. En dus niet alleen de belangen van de biotechnologiebedrijven te behartigen maar zeker die van de burgers!!

We zijn het dan ook eens met de volgende citaten:

Door de argumenten, feiten, cijfers en verwachtingen van bezwaar (beroepsgronden) van intelligente voordenkens van het anonieme volk, tegen het in de praktijk brengen van de pseudowetenschap GENOMICS niet in de publieke ruimtes van de instituties te bespreken, kunnen bezwaren of aanbevelingen binnen de klinische praktijk van diverse ziekenhuizen, landbouw, milieu en andragogie, niet met het aspect van politiek gezag in de openbaarheid worden gebracht. Hiermee onthouden de staat en de Kamerleden het volk rechtswetenschap. knip

Dit is in strijd met de plicht van de staat om het algemeen belang te dienen en wat gelijk staat aan het beschermen van collectieve waarden. Het is eveneens in strijd met het principe van het begrip democratie en de plicht die ieder individu heeft ten aanzien van de samenleving, zoals opgenomen binnen het internationale Verdrag van Burgerlijke en Politieke Rechten.

Citaat: "Zich ervan bewust dat op de individuele mens, uit hoofde van de plichten die hij heeft tegenover anderen en tegenover de gemeenschap waartoe hij behoort, de verantwoordelijkheid rust te streven naar bevordering en inachtneming van de dit Verdrag erkende rechten, Zijn overeengekomen als volgt." Einde citaat. Preambule Burgerlijke en Politieke rechten (BuPo) Citaten van de heer R. Verlinden:

<http://www.gentechvrij.nl/plaatjesgen/RobErasmus131113%20BeslopbezwwijzigingsbeslGGOIM12-00203.pdf>

Citaat: "Nimm das Recht weg - was ist dann ein Staat noch anderes als eine große Räuberbande, hat der heilige Augustinus einmal gesagt". Einde van het citaat. Rede van Paus BenediktusXVI, in de Bundestag in Berlijn op 22.09.2011.

De Gentechvrije Burgers vinden dat deze gentech therapeuticum proeven geen doorgang mogen vinden.

Hoogachtend,

Miep Bos, woordvoester van De Gentechvrije Burgers, Europees Consumentenplatform (The European GMO-free Citizens).

Aanvulling op onze zienswijze en bezwaar tegen de kenmerken GGO IM-MV 16-003, GGO IM-MV 16-004, GGO IM-MV 16-005, GGO IM-MV 16-006 en GGO IM-MV 16-007. [Archief, links werken mogelijk niet meer.](#)

Lelystad
www.gentechvrij.nl

Deze aanvulling op onze zienswijze/open brief van 31 oktober jl. is ook te vinden via www.gentechvrij.nl/Bcel2.html

Bijlage 1: [Voorzichtig met gentherapie](#) , NRC 27-10-2016.

Zie ook: [November 16th 2016: Alarming Levels of Monsanto's Glyphosate Found in Popular U.S Foods.](#)
http://action.fooddemocracynow.org/sign/alarming_levels_of_Glyphosate_in_American_foods/?t=6&akid=1946.325559.kU-Kaz#take-action of <http://www.gentechvrij.nl/thegmofreecitizens.html>

Bijlage 2: Historie uit 2000 maar nog steeds actueel: **Bezwaarschrift tegen verlenen van vergunning voor teelt van genetisch veranderde aardappelrassen.** J. van der Meulen, L. Eijsten .
<http://www.gentechvrij.nl/rvs0001.html> **Met toestemming overgenomen.**

Zie ook: [Op de bres voor veilig voedsel.](#) Auteur: Catrien Seite. [Financieel Dagblad](#), 19-05-2000.

Bijlage 3: Handtekeningen van Stichting Ekopark, Lelystad.

Bijlage 2.

Bezwaarschrift tegen verlenen van vergunning voor teelt van genetisch veranderde aardappelrassen

Amsterdam, 11 januari 2000

BGGO 99/13

AANGETEKEND

Aan het Ministerie van VROM, ect.

Mijne Heren,

Betreft aanvraag van voorgenomen introductie in het milieu van GMO's, d.w.z. verzoek tot vergunning voor vermeerdering, teelt en verwerking van door middel van genetische modificatie in hun zetmeelsamenstelling veranderde aardappelrassen (2 specifieke aardappelrassen, in het Cogem-advies dd. 12.1.99 genoemd: Apriori en Apropos) te verlenen aan Hetteema Zonen Kweekbedrijf B.V. Dossier BGGO 99/13. Tot expressie komende genen: as-KGZ en nptII.

Wij maken bezwaar tegen het verlenen van de vergunning BGGO 99/13, en wel om volgende redenen:

Aanvulling op onze zienswijze en bezwaar tegen de kenmerken GGO IM-MV 16-003, GGO IM-MV 16-004, GGO IM-MV 16-005, GGO IM-MV 16-006 en GGO IM-MV 16-007. [Archief, links werken mogelijk niet meer.](#)

Ten eerste:

De introductie in het milieu betreft een kleinschalige "proef". Klasse IV. Hierbij zou - door de COGEM arbitrair vastgesteld dd. 18.5.99 in vergadering dd. 23.3.99 - MINDER gegevens bij de risico-beoordeling bekend hoeven te zijn vanwege de kleinschaligheid, en ook omdat bij aanvankelijk kleinschalige proeven in het algemeen nog weinig gegevens bekend zijn.

Er zou ook bij het bekend worden van nieuwe gegevens en het duidelijk worden van risico's gereageerd kunnen worden met het intrekken van de vergunning.

Wij menen, dat, wanneer risico-gegevens bekend zijn, deze- ook wanneer ze eerst in een volgend grootschalige proef arbitrair een rol zouden gaan spelen - risico's reeds nu in de beoordeling betrokken moeten zijn.

Bij deze ontwerpbeschikking 99/13 heeft VROM risico's en bezwaren - naar voren gekomen bij grootschalige experimenten en een aanvraag voor markttoelating (AVEBE dossier C/NL/96/10) - ten onrechte onvoldoende geëvalueerd. Het blote bekend zijn van deze risico's had tot een indringende evaluatie moeten leiden.

Een bespreking van de problematiek, zoals deze vervolgens in de Opinion van de Sc. Comm. On Plants - vergadering 2.10.98 SCP/GMO/044 (bijgesloten) - naar voren komt ware zeker op zijn plaats geweest.

Wij doelen op de onbedoelde aanwezigheid van de TOTALE vector in de aardappel, inclusief Origin of replication en een aantal genen, waaronder het antibioticum-resistentie-gen nptIII (Amikacin-, Kanamycin-, Neomycin-, Paromomycin-, Ribostamycin-, Lividomycin-, Butirosin-, Gentamycin-, Isepamicin-resistentie, en o.a. TetR voor Tetracycline Resistentie Repressor, met bacteriële promoters.

Wij maken bezwaar tegen deze onvoldoende risicoevaluatie tot het in principe buiten beschouwing laten van de onbedoeld aanwezige inserties, door arbitrair te beslissen, dat dit voor een Klasse IV proef niet nodig zou zijn!

Ten tweede

VROM baseert zich - zoals zij dit ook expliciet in de aanvraag voor markttoelating voor deze aardappel zegt (zie hiervoor) - hoofdzakelijk op de tot expressie komende genen.

Een daarvan is het antibioticum-resistentie-gen nptII dat voor het beoogde doel verder betekenisloos is, en eigenlijk verwijderd dient te worden. (In het eerste bezwaar ging het o.a. om een andere NIET tot expressie komende antibioticum-resistentie-gen).

Er bestaat nu, anno 2000, een door velen gehuldigde opvatting, dat de aanwezigheid van antibioticum-resistentie-genen ongewenst is - al dan niet tot expressie komend. Ook in de COGEM is dit standpunt vertegenwoordigd.

Overheden van landen verbieden invoer van GGO's met deze genen, zoals o.a. Oostenrijk, Noorwegen, enz. Professionele instanties, zoals de British Medical Association, spreken zich duidelijk uit tegen de antibioticum-resistentie-merker-genen.

Aanvulling op onze zienswijze en bezwaar tegen de kenmerken GGO IM-MV 16-003, GGO IM-MV 16-004, GGO IM-MV 16-005, GGO IM-MV 16-006 en GGO IM-MV 16-007. [Archief, links werken mogelijk niet meer.](#)

Op Europees Regelgevens Niveau is er sprake van een "uitfaseren" van deze genen, ook van de reeds TOEGELATEN producten.

In schril contrast met anno 2000 baseert VROM zich in hoofdzaak op een rapport uit 1991 (eerste druk), dat in opdracht van VROM werd geschreven. Dit rapport bespreekt eigenlijk alleen de "veiligheid" van nptII kanamycineresistentie als merker-gen. In die zin, dat planten met dit gen geen selectief voordeel zouden hebben in het milieu, en dus geen onuitroeibaar onkruid zouden kunnen worden.

Zoals VROM het rapport aanhaalt wordt gesuggereerd dat het om gezondheidsaspecten zou gaan.

DIT IS BIJZONDER MISLEIDEND.

Bij de risico-beoordeling van antibioticum-resistentie-merker-genen komen vele aspecten naar voren.

- In september 1998 heeft de EPA in een "Guidance Document for Industry" een inventarisatie van deze aspecten en de verschillende meningen hierover gegeven - met literatuur-referenties.
- Het VROM-rapport (1991) gaat voor wat betreft het nptII-gen uit van een spectrum van twee resistenties (neomycine en kanamycine).
- Het Guidance Document uit 1998 geeft een spectrum van ZES .
- Het VROM-rapport uit 1991 noemt Horizontal Gentransfer van plant naar bacterie alleen theoretisch mogelijk maar nog nooit aangetoond.
- In 1994 toonde Kirsten Schlüter de overdracht van aardappel naar de bacterie Erwinia aan.
- IN 1998 TOONDE KIRSTEN SMALLA, Braunschweig, de horizontale gentransfer VAN SUIKERBIET NAAR DE BACTERIE ACINETOBACTER AAN. Rapport bijgaand.
- In 1999 publiceerde Dany Mercer de overdracht van PLASMIDE DNA NAAR STREPTOCOCCUS IN MENSELIJK SPEEKSEL.

DE OVERDRACHT IS DUS NIET THEORETISCH!!

Dat deze overdracht betekenisloos zou zijn, gezien de in hoge percentages voorkomende natuurlijke antibiotica-resistenties is echter zeer aanvechtbaar.

- Ten eerste wordt lang niet altijd en consequent een natuurlijke achtergrond gevonden en is er over deze natuurlijke achtergrond weinig gepubliceerd.
- Ten Tweede kan het percentage van het voorkomen van antibioticum-resistentie alleen bepaald worden bij kweekbare (op een voedingsbodem) bacteriën en lang niet alle bij bodemonsters voorkomende bacteriën zijn kweekbaar.
- Ten derde heeft de bepaling van de achtergrond-resistentie betrekking op de fenotypische resistentie (verschijningsvorm) en niet op de specifieke genotypische (genetische eigenschappen) resistentie, en weten we ook niet of de resistentie op een gen in het chromosoom van de bacterie of op een gen in een plasmide berust.

Ten derde:

Wij maken kortom bezwaar tegen het voorkomen van een tot expressie komend antibioticum-resistentie-gen, en het voorkomen

Aanvulling op onze zienswijze en bezwaar tegen de kenmerken GGO IM-MV 16-003, GGO IM-MV 16-004, GGO IM-MV 16-005, GGO IM-MV 16-006 en GGO IM-MV 16-007. [Archief, links werken mogelijk niet meer.](#)

van een NIET tot expressie komend onbedoeld aanwezig antibioticum-resistentie-gen.

DIT STELT DE GEBRUIKSMOGELIJKHEDEN VAN ANTIBIOTICA IN DE WAAGSCHAAL. Voor het nptII-gen moeten we nieuwe toepassingen van dit gen couperen.

Voor her hier nu opduikend nptIII-gen - eigenlijk in Nederland nooit aan de orde geweest - moeten we überhaupt niet aan gedogen denken, ook al omdat dit gen in zijn spectrum (9 stuks, genoemd op blz. 2) het door velen als zeer belangrijk geachte antibioticum Amikacin bevat. In de Opinion van Sc. Comm. On Plants komt dit belang naar voren.

In het door het RIVM in opdracht van de overheid gemaakte rapport dd. augustus 1999 inzake Amikacin werden specifiek Nederlandse gegevens verwerkt. Werd vergeten, dat de aardappel ook bedoeld is om te worden geëxporteerd? In het buitenland zal men niet zo blij zijn met de bewuste aardappel.

Co-producten van deze aardappel kunnen zorgen voor resistente ziekteverwekkers via diervoeder.

Het RIVM-rapport wijst op het belang van Amikacin bij de bestrijding van TBC - welke ziekte de kop op steekt-. Wij sluiten bij een brief, die werd gepubliceerd in het Agrarisch Dagblad, die voor zichzelf spreekt.

Tenslotte willen wij erop wijzen, dat een beroep op het economisch belang van de amylopectine-aardappel via gen-modificatie ongefundeerd is. Men zou een zeker risico mogen nemen voor een te verwachten winst (risico-analyse). Er bestaat namelijk een mutant aardappel met de gewenste eigenschappen. Door traditioneel veredelen kan in ieder ras zonder een enkel risico de gewenste eigenschappen gerealiseerd worden. Waarom dit niet reeds is gebeurd is een levensgroot raadsel.

Het verlenen van een vergunning zoals aangevraagd voor de genetisch gemodificeerde aardappel moet achterwege blijven.

J. van der Meulen, L. Eijsten.
<http://www.gentechvrij.nl/rvs0001.html>

Einde 1ste aanvulling van de zienswijze.

---

20 november 2016: Aanvulling op onze zienswijze en open brief.

25 november 2016: Naar de 2de aanvulling.

29 november 2016: Naar de 2de verbeterde aanvulling.

06 december 2016: Naar de laatste aanvulling, mede gericht aan de anonieme geneesheren, -dames(?).

Terug naar de zienswijze.

Aanvulling op onze zienswijze en bezwaar tegen de kenmerken GGO IM-MV 16-003, GGO IM-MV 16-004, GGO IM-MV 16-005, GGO IM-MV 16-006 en GGO IM-MV 16-007. [Archief, links werken mogelijk niet meer.](#)

Meer informatie.

klik op de afbeelding om naar het artikel te gaan. Wil je het hele artikel lezen (archiefstuk), dan moet je je abonneren.

Financieel Dagblad, Catrien Seite, 19-05-2000.

[Meer over Lili Eijsten en Han Van der Meulen.](#)
Meerdere bezwaarschriften en opmerkingen.

[VROM moet gaan bezemen.](#) Ravage #285 van 28 mei 1999
Lili Eijsten en Han Van der Meulen worden genoemd.

[Debat gentechnologie in de doofpot.](#) Ravage #10, 21 juli 2000
Waarom Monsanto, Schuttelaar en Partners koos voor haar propaganda. En de Consumentenbond eerst geen voorstander was van etikettering.

Over antibioticaresistentiegenen:

4-02-2016: Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde: **Op 18 november 2015 beschreven Chinese en Britse onderzoekers - voor het eerst - de overdraagbaarheid van resistentie voor het antibioticum colistine via een plasmide. 1 In bacterieland betekent dit dat de resistentie zich veel efficiënter zal verspreiden onder soortgelijke en andere bacteriesoorten [Bron](#).**

Fragment [COGEM](#) over de opinie van de EFSA in 2007:

In 2004 heeft de EFSA een opinie uitgegeven over de toepassing van antibioticum-resistentiegenen in gg-gewassen (4). De EFSA heeft niet slechts geoordeeld over het gebruik van deze genen in gewassen voor veldproeven, maar ook voor teelt. Hierbij heeft zij ook de veevoederveiligheid en de voedselveiligheid in beschouwing genomen.

De EFSA neemt de stelling in dat genen die coderen voor resistentie tegen antibiotica welke gebruikt worden bij medische of veterinaire behandeling, speciale aandacht verdienen in de milieurisicoanalyse. Op basis van het belang van het antibioticum als therapie en het effect dat de resistentiegenen zullen hebben op het milieu en de gezondheid van mens en dier, heeft de EFSA antibioticumresistentiegenen ingedeeld in drie groepen:

Aanvulling op onze zienswijze en bezwaar tegen de kenmerken GGO IM-MV 16-003, GGO IM-MV 16-004, GGO IM-MV 16-005, GGO IM-MV 16-006 en GGO IM-MV 16-007. [Archief, links werken mogelijk niet meer.](#)

In groep 1 bevinden zich resistentiegenen die reeds wijdverspreid zijn onder bodem- en darmbacteriën en die tevens resistentie veroorzaken tegen antibiotica welke van geen of weinig belang zijn als geneesmiddel. Een voorbeeld is het nptII gen.

Tot groep 2 behoren resistentiegenen die wijdverspreid zijn in micro-organismen in het milieu en die resistentie veroorzaken tegen antibiotica welke gebruikt worden als therapeuticum in bepaalde gebieden van de geneeskunde. Tot groep 2 behoort onder andere het aadA gen.

Als laatste bestaat groep 3 uit antibioticumresistentiegenen die resistentie geven tegen antibiotica welke van zeer groot belang zijn in de geneeskunde. Onder deze groep vallen de genen nptIII en tetA .

*De EFSA is van mening dat 1) de frequentie van genoverdracht van gg-planten naar bacteriën zeer laag is voor de drie genoemde groepen en dat 2) het is aangetoond - dan wel zeer waarschijnlijk is - dat een aanzienlijke 'pool' van resistentiegenen reeds aanwezig is in bacteriën in het milieu (4). Onder het milieu wordt in dit geval verstaan: bodem, planten, water, **humane en dierlijke darm**. Voor resistentiegenen in groep 1 concludeert zij dat er geen beperkingen zijn ten aanzien van het gebruik in gg-gewassen. Over genen in groep 2 is de EFSA van mening dat deze aanwezig mogen zijn in gg-planten die gebruikt worden in veldproeven. **Daarentegen stelt de EFSA dat het gebruik van genen uit groep 3 in gg-planten niet toegestaan kunnen worden voor veldproeven of teelt vanwege het huidige klinische belang van de antibiotica waartegen ze resistentie veroorzaken.***

CGM/070703-01

Advies gebruik van antibioticumresistentiegenen in gewassen voor veldproeven.

Onze vraag: Is dit niet ook van toepassing op andere GM toepassingen zoals deze proef? tetA wordt in deze proef ook gebruikt!
